

Pollinering med hjälp av humlor, ett lyckat projekt

KLAUS SCHULTE

Det är kanske svårt att söka och få EU-bidrag men ännu svårare, troligtvis, att få medlemmarna i en förening att engagera sig i det praktiska arbetet med att genomföra ett försök i den omfattning som pågick under 1998-99 i Österbotten, Finland.

Det är Håkan Wikström i Esse som har varit ledare för ett EU-projekt som skulle hjälpa till att bli genomföra försök med att odla jordhumlor. Hans slutrapport kom till mig i november 1999. Arbetet som medlemmarna i "Föreningen Svenska Österbottens Biodlare" har lagt ner på detta projekt är imponerande.

Initiativet till projektet kom från Sven-Olof Ohlsson i Munsala. Till sammans med Kari Pirhonen, Tammerfors och Erkki Karnama, Helsingfors arbetade man praktiskt med försöksodlingen.

Själv hade jag inga möjligheter att praktiskt genomföra det som jag beskrev i min bok om bli humleodling

(ISBN 91-630-4672-5) och är därför glad över att kunna läsa om det lyckade praktiska försöket i den finska rapporten.

Syftet, enligt Håkans slutrapport, var att dessa första försöksresultat i Finland skulle inspirera någon att fortsätta där initiativtagarna var tvungna att sluta.

Projektet omfattande inga försök att producera humlesamhällen kommersiellt till den befintliga marknaden, för detta skulle krävas ytterligare resurser under två år för att utveckla och lära sig mera om kommersiell odling av humlesamhällen för pollinering i växthus- och frilandsodlingar.

Från Nya Zeeland importerades ca 120 humledrottningar i sällskap med

totalt ca 150-70 arbetshumlor. 90% av drottningarna överlevde transporten. Av dessa drottningar startade 80% äggläggning. De hade sällskap av en eller två arbetshumlor som ruvningshjälp. Enligt Josef Stark led många av de drottningar i försöket som dog, av nosema, men också andra svårigheter fanns och måste övervinnas efter det att drottningarna hade börjat lägga ägg.

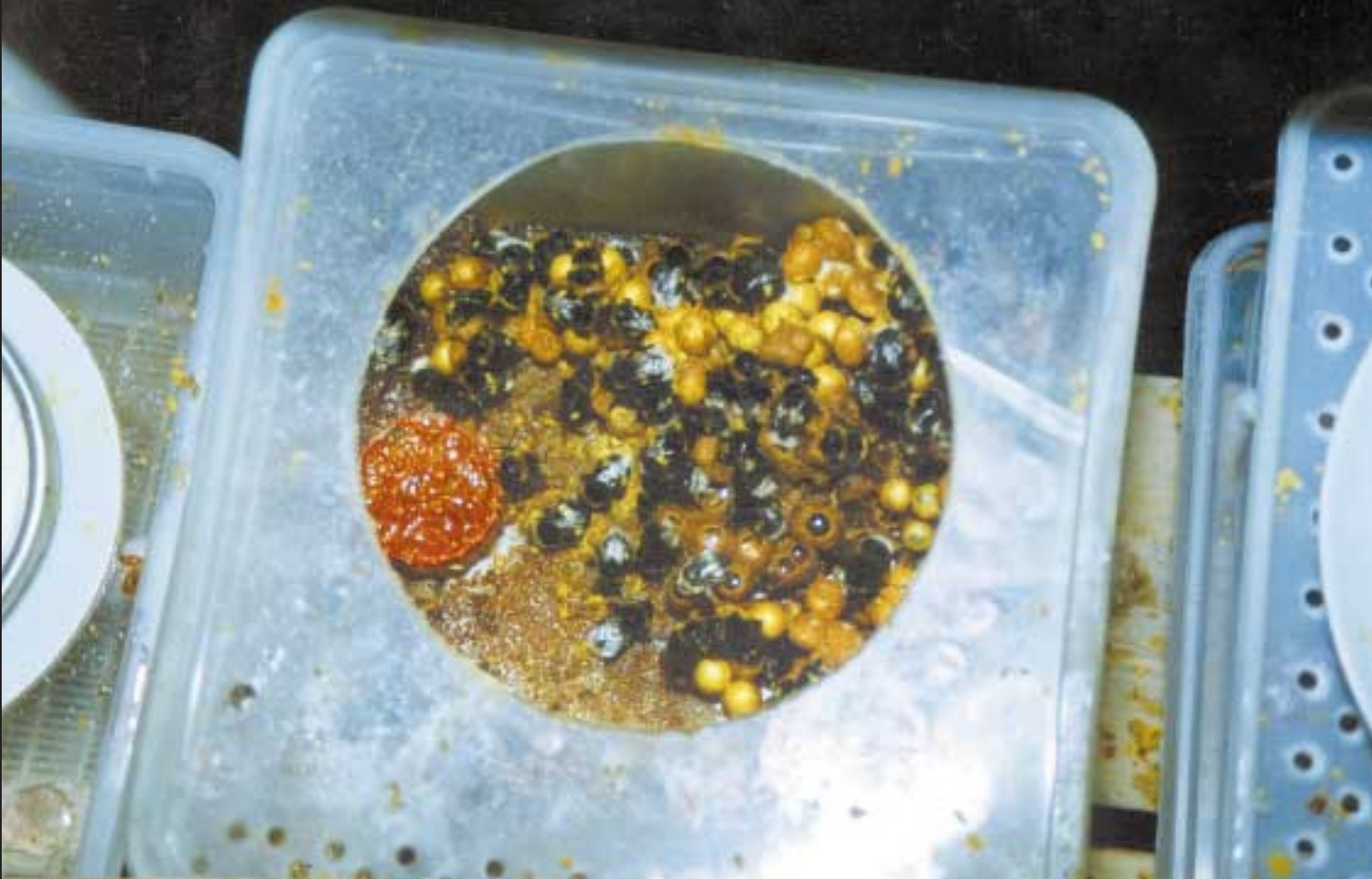
Betydelsefullt för projektet var utfodringsutrustningen och fodret, men även odlingsklimatet och utformningen av odlingskassetten var viktiga.

Det var inte bra att utfodra humlorna med honungslösning. En sockerlösning med 40-45% socker som

konserverades med samma medel som används i hushållen för konservering av sylter och safter gick bättre. Dessutom behövs färskt, otorkad pollen. Man kom fram till att klöverpollen ger det bästa resultat. Alla dessa erfarenheter visade sig ha betydelse både för att starta upp ett humlesamhällen och för dessas utveckling under hela samhällets livslängd.

Parningsförsöken av ungdrottningarna har lyckats till uppskattningsvis 60% och genomfördes i glaslådor av typ akvarier som i vissa försök belystes med lampa. Det gick att producera flera generationer humlesamhällen efter varandra. Merparten utvecklades till godtagbara samhällen med upp till ca 100 individer.

Totalt 40–50 samhällen kunde placeras ut i tomatodlingar för pollineringsförsök hos 8 tomatodlare. Allt tillsatt pollen i odlingskasetten måste

Humblebon gjorda av godisförpackningar. Locket och sidor är försedda med ventilationshål. Locket har en cirkulär utskärning som kan täckas med en liten tallrik eller fat. Foton:Tomas Ohlsson.

dock avlägsnas innan humlorna ville flyga ut och pollinera blommorna.

Hälften av de utplacerade samhällen fungerade ända upp till 8 veckor som pollinerare.

Slutrapporten ställer många obesvarade frågor omkring optimeringar och rationaliseringar som enbart kan besvaras efter ytterligare försök, men den ger också viktig kunskap. Lovande framsteg gjordes i försökens slutskede med odling av inhemska humlor från infångade drottningar.

Den inhemska eller nordiska jordhumlan bör, enligt rapporten, ägnas mera uppmärksamhet vid en eventuell fortsatt försöksverksamhet, speciellt för pollinering i frilandsodlingar.

Håkan Wikström kan nås via email: hakan.wikstrom@multi.fi och om du vill ha ovannämnda bok, ISBN 91-630-4672-5, så kan du ringa mig på 0158/60497. Se även Bitidningen sep. 1999, sidan 24-25; jan/feb 1998, sidan 16. □

